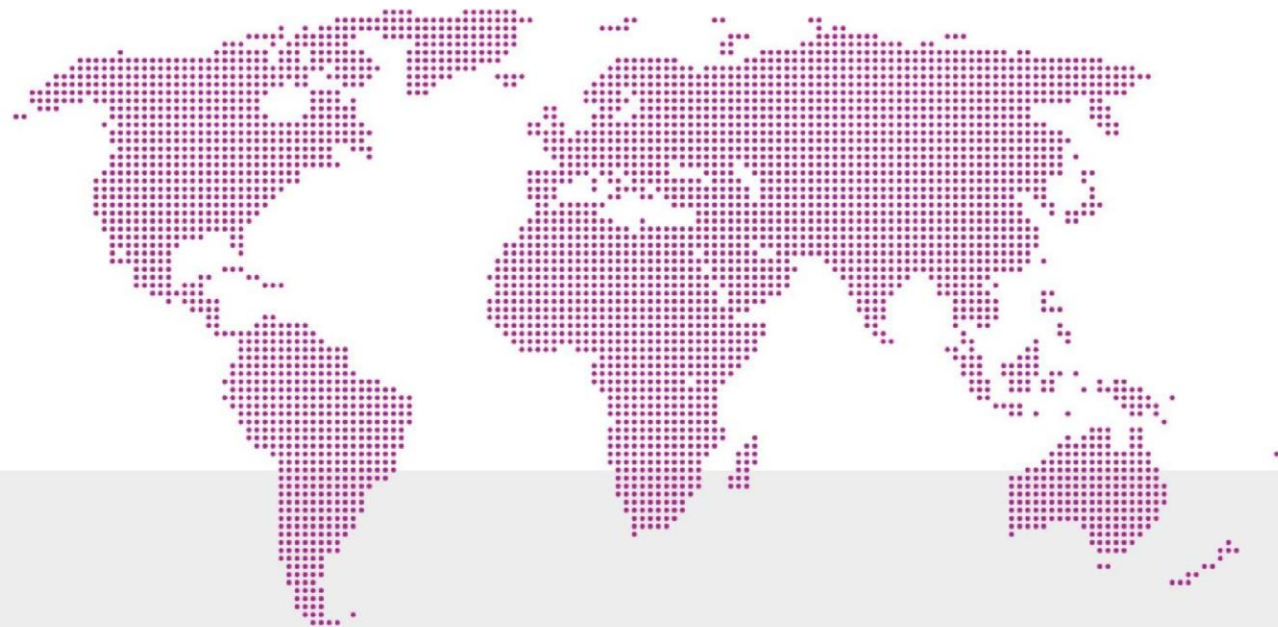

MAAILMA DOPINGUVASTANE KOODEKS
**RAHVUSVAHELINE
STANDARD**

KOOLITUSTEGEVUS

JAANUAR 2021

Koolitustegevuse rahvusvaheline standard

Maailma dopinguvastase koodeksi *koolitustegevuse rahvusvaheline standard* on täitmiseks kohustuslik *rahvusvaheline standard*, mis on välja töötatud maailma dopinguvastase programmi osana. See on välja töötatud koostöös *allakirjutajate*, ametiasutuste ja teiste asjakohaste huvirühmadega.

Koolitustegevuse rahvusvahelise standardi kiitis WADA täitevkomitee esimest korda heaks ja võttis vastu 7. novembril 2019 viiendal dopingu kasutamist spordis käsitleval maailmakonverentsil, mis toimus Katowices, ning see kehtib alates 1. jaanuarist 2021.

Väljaandja:

Maailma Dopinguvastane Agentuur
Stock Exchange Tower
800 Place Victoria (Suite 1700)
PO Box 120
Montreal, Quebec
Kanada H4Z 1B7

www.wada-ama.org

Tel +1 514 904 9232
Faks +1 514 904 8650
E-post code@wada-ama.org

SISUKORD

ESIMENE OSA. TUTVUSTUS, KOODEKSI SÄTTED, RAHVUSVAHELISE STANDARDI SÄTTED JA MÕISTED	4
1.0 TUTVUSTUS JA KOHALDAMISALA	4
2.0 KOODEKSI SÄTTED	5
3.0 MÕISTED JA TÕLGENDAMINE	5
3.1 2021. aasta koodeksis määratletud mõisted, mida kasutatakse <i>koolitustegevuse rahvusvahelises standardis</i>	5
3.2 <i>Koodeksi täitmise rahvusvahelises standardis</i> määratletud mõisted	8
3.3 <i>Koolitustegevuse rahvusvahelises standardis</i> määratletud mõisted	8
3.4 Tõlgendamine	9
TEINE OSA. KOOLITUSTEGEVUSE STANDARDID	10
4.0 Koolitusprogrammi kavandamine	10
4.1 Koolituskava väljatöötamine	10
4.2 Olemasoleva olukorra hindamine	10
4.3 Koolitavate baasi kindlaksmääramine	11
4.4 Eesmärgid ja tegevus	12
4.5 Kontrollimine	12
5.0 KOOLITUSPROGRAMMIDE ELLUVIIMINE	12
6.0 KOOLITUSPROGRAMMIDE HINDAMINE	13
KOLMAS OSA. ALLAKIRJUTAJATE ÜLESANDED JA KOHUSTUSED, KOOSTÖÖ JA VASTUTUS	14
7.0 ALLAKIRJUTAJATE ÜLESANDED JA KOHUSTUSED	14
7.1 Ülevaade	14
7.2 Riiklikud dopinguvastased organisatsioonid	14
7.3 Rahvusvahelised alaliidud	15
7.4 Suurürituste korraldajad	15
7.5 <i>Riiklikud olümpiakomiteed / riiklikud paralümpiakomiteed</i>	16
7.6 Piirkondlikud dopinguvastased organisatsioonid	16
7.7 Maailma Dopinguvastane Agentuur (<i>WADA</i>)	16
8.0 KOOSTÖÖ MUUDE ALLAKIRJUTAJATEGA JA NENDE TUNNUSTAMINE	17
9.0 VASTUTUS	17

ESIMENE OSA. TUTVUSTUS, KOODEKSI SÄTTED, RAHVUSVAHELISE STANDARDI SÄTTED JA MÕISTED

1.0 Tutvustus ja kohaldamisala

Koolitustegevuse rahvusvaheline standard on täitmiseks kohustuslik *rahvusvaheline standard*, mis on välja töötatud maailma dopinguvastase programmi osana.

Koolitustegevuse rahvusvahelise standardi üldine eesmärk on toetada *koodeksis* kirjeldatud spordi vaimu säilitamist ja aidata tagada puhast spordikeskkonda. Üldiselt on teada, et enamik *sportlastest* soovib võistelda puhtalt, neil ei ole mingit kavatsust kasutada *keelatud aineid* või *meetodeid* ning neil on õigus võrdsetele võimalustele.

Koolitustegevuse kui ühe *koodeksis* välja toodud ennetusstrateegia eesmärk on edendada puhta spordi väärtustega kooskõlas olevat käitumist ning aidata ära hoida dopingu kasutamist *sportlaste* ja teiste *isikute* seas. *Koolitustegevuse rahvusvahelise standardi* oluline aluspõhimõte on, et *sportlase* esimene kokkupuude dopinguvastase võitlusega peaks toimuma *koolitustegevuse*, mitte *dopingukontrolli* käigus.

Koolitustegevuse rahvusvahelisel standardil on kolm (3) põhieesmärki, mis toetavad nimetatud põhimõtte järgimist.

Esimene eesmärk on kehtestada kohustuslikud normid, millele tuginedes saavad *allakirjutajad* kavandada, ellu viia, kontrollida ja hinnata tõhusaid koolitusprogramme kooskõlas *koodeksi* artikliga 18. *Koodeks*, *koolitustegevuse rahvusvaheline standard* ja koolitussuunised viiakse omavahel kooskõlla nii, et *koodeksis* kirjeldatakse koolitusraamistikku, *koolitustegevuse rahvusvahelises standardis* sätestatakse koolitusprogrammide põhimõtted ja miinimumnormid ning koolitussuunis aitab *allakirjutajatel* oma koolitusprogrammi välja töötada ja täiustada.

Koolitustegevuse rahvusvahelise standardi teine eesmärk on:

- a) määratleda koolitusvaldkonna terminoloogia;
- b) selgitada koolitusprogrammide kavandamise, elluviimise, kontrollimise ja hindamise eest vastutavate *allakirjutajate* ülesandeid ja kohustusi.

Koolitustegevuse rahvusvahelise standardi kolmas eesmärk on aidata *allakirjutajatel* oma vahendeid parimal moel kasutada:

- a) kohustades *allakirjutajaid* looma koolitatavate baasi, kuhu lisatakse vähemalt *registreeritud testimisbaasi* kuuluvad *sportlased*, samuti pärast karistuse kandmist sporti naasvad *sportlased*;
- b) õhutades *allakirjutajaid* tegema omavahel koostööd ja kooskõlastama oma *koolitustegevust*, et vähendada dubleerimist;
- c) ärgitades *allakirjutajaid* kaaluma laiemat elanikkonda väärtushinnanguid käsitlevate koolitusprogrammide kaudu koolitamise kasulikkust, et sisendada inimestesse spordi vaimu ja toetada puhast spordikeskkonda;

- d) julgustades *allakirjutajaid* kasutama ja rakendama ka teiste isikute (sealhulgas valitsusasutuste, teadlaste ja haridusasutuste) vahendeid ja eriteadmisi.

2.0 Koodeksi sätted

Alljärgnevad 2021. aasta *koodeksi* artiklid puudutavad vahetult *koolitustegevuse rahvusvahelist standardit* ning nendega saab tutvuda *koodeksis*:

- sissejuhatus;
- *koodeksi* artikkel 18 „*Koolitustegevus*“;
- *koodeksi* artikkel 20 „*Allakirjutajate ja WADA lisaülesanded ja -kohustused*“;
- *koodeksi* artikkel 21 „*Sportlaste ja muude isikute lisaülesanded ja -kohustused*“.

3.0 Mõisted ja tõlgendamine

3.1 2021. aasta *koodeksis* määratletud mõisted, mida kasutatakse *koolitustegevuse rahvusvahelises standardis*

ADAMS – dopinguvastase tegevuse haldus- ja juhtimissüsteem on veebipõhine andmebaasi haldusvahend teabe sisestamiseks, säilitamiseks, jagamiseks ja edastamiseks ning see on loodud huvirühmade ja WADA abistamiseks nende dopinguvastases tegevuses, arvestades andmekaitsealaseid õigusakte.

Dopinguvastane organisatsioon – WADA või *allakirjutaja*, kes vastutab *dopingukontrolli* mis tahes osa algatamist, elluviimist või jõustamist käsitlevate reeglite kehtestamise eest. Selleks on näiteks Rahvusvaheline Olümpiakomitee, Rahvusvaheline Paralümpiakomitee, muud *suurürituste korraldajad*, kes korraldavad oma *üritustel testimist*, rahvusvahelised alaliidud ja *riiklikud dopinguvastased organisatsioonid*.

Sportlane – mis tahes *isik*, kes võistleb mingil spordialal rahvusvahelisel tasemel (kooskõlas iga rahvusvahelise alaliidu kehtestatud määratlusega) või riiklikul tasemel (kooskõlas iga *riikliku dopinguvastase organisatsiooni* kehtestatud määratlusega). *Dopinguvastasel organisatsioonil* on õigus kohaldada dopinguvastaseid reegleid ka *sportlase* suhtes, kes ei ole ei *rahvusvahelise taseme* ega ka *riikliku taseme sportlane*, ja sel moel laiendada talle mõiste „*sportlane*“ kehtivust. *Sportlaste* puhul, kes ei ole ei *rahvusvahelise taseme* ega ka *riikliku taseme sportlased*, võib *dopinguvastane organisatsioon* otsustada korraldada *testimist* piiratud ulatuses või loobuda *testimisest*, analüüsida *proove* mitte kogu *keelatud ainete* nimistu ulatuses, nõuda asukohateavet piiratud ulatuses või loobuda selle nõudmisest või mitte nõuda varem tehtud *raviotstarbelise kasutamise erandeid*.

Kuid kui *sportlane*, kes on *dopinguvastase organisatsiooni* volialas ja võistleb rahvusvahelisest või riiklikust tasemest madalamal tasemel, paneb toime artiklis 2.1, 2.3 või 2.5 sätestatud dopinguvastase reegli rikkumise, tuleb kohaldada *koodeksis* sätestatud *tagajärgi*. Artiklite 2.8 ja 2.9 ning dopinguvastase teavitus- ja *koolitustegevuse* tähenduses on *sportlane* iga *isik*, kes tegeleb spordiga mis tahes *allakirjutaja*, valitsuse või muu *koodeksi* heakskiitnud spordiorganisatsiooni volialas.

[Kommentaar mõiste „sportlane“ juurde. Spordiga tegelevad inimesed võivad kuuluda ühte rühma viiest: 1) rahvusvahelise taseme sportlane; 2) riikliku taseme sportlane; 3) isik, kes ei ole ei rahvusvahelise ega ka riikliku taseme sportlane, kuid kellele rahvusvaheline alaliit või riiklik dopinguvastane organisatsioon on otsustanud laiendada oma voliala; 4) tervisesportlane ning 5) isikud, kellele ei ole ükski rahvusvaheline alaliit ega riiklik dopinguvastane organisatsioon oma voliala laiendanud ega otsustanud laiendada. Koodeksi dopinguvastased reeglid kehtivad kõigi rahvusvahelise ja riikliku taseme sportlaste kohta, kusjuures rahvusvahelisel tasemel spordi ja riiklikul tasemel spordi täpsed määratlused sätestatakse vastavalt rahvusvaheliste alaliitude ja riiklike dopinguvastaste organisatsioonide dopinguvastastes reeglites.]

Sportlase bioloogiline pass – rahvusvahelises testimis- ja uurimisstandardis ning rahvusvahelises laborite standardis sätestatud andmete kogumise ja võrdlemise programm ja meetodika.

Sportlase tugipersonal – mis tahes juhendaja, treener, mänedžer, agent, võistkonna abiline, ametnik, meedik või parameedik, lapsevanem või mis tahes muu isik, kes teeb spordivõistlusel osaleva või selleks valmistuva sportlasega koostööd, ravib või abistab teda.

Koodeks – maailma dopinguvastane koodeks.

Võistlus – ühekordne võidujooks, partii, mäng või ainukordne spordivõistlus. Näiteks korvpallimäng või 100 meetri jooksu finaali olümpiamängudel kergejõustikus. Etapipõhiste võistluste ja muude spordivõistluste korral, kus auhindu jagatakse igapäevaste tulemuste või muude vahetulemuste põhjal, tehakse võistluse ja ürituse vahel vahet asjaomase rahvusvahelise alaliidu reeglites sätestatud korras.

Dopingukontroll – kõik etapid ja sammud alates testiplaani kavandamisest kuni võimalike apellatsioonkaebuste lõpliku lahendamise ja tagajärgede rakendamiseni, sealhulgas kõik vahepealsed etapid ja sammud, näiteks testimine, uurimine, asukohateabe esitamine, raviotstarbelise kasutamise erandite tegemine, proovide võtmine ja käitlemine, laboratoorne analüüs, tulemuste haldamine ning artikli 10.14 (staatuse võistluskeelu või esialgse võistluskeelu ajal) rikkumisega seotud uurimine ja menetlused.

Koolitustegevus – õppetegevus spordi vaimu edendavate ja kaitsvate väärtushinnangute kindlustamiseks ja käitumisharjumuste kujundamiseks ning dopingu tahtliku ja tahtmatu kasutamise ennetamiseks.

Üritus – üksikute võistluste sari, mille korraldab üks juhtorgan (nt olümpiamängud, rahvusvahelise alaliidu maailmameistrivõistlused või Panameerika mängud).

Ürituse toimumise kohad – ürituse juhtorgani määratud asjaomased kohad.

Rahvusvaheline üritus – üritus või võistlus, kus ürituse juhtorgan on Rahvusvaheline Olümpiakomitee, Rahvusvaheline Paralümpiakomitee, rahvusvaheline alaliit, suurürituse korraldaja või muu rahvusvaheline spordiorganisatsioon või mille tehnilised ametnikud määrab eelnimetatud organisatsioon.

Rahvusvahelise taseme sportlane – sportlased, kes osalevad rahvusvahelise alaliidu määratletud rahvusvahelise tasemega spordivõistlusel kooskõlas *rahvusvahelise testimis- ja uurimisstandardiga*.

[Kommentaar. Kooskõlas rahvusvahelise testimis- ja uurimisstandardiga võib rahvusvaheline alaliit määrata tingimused, mille alusel loetakse sportlased rahvusvahelise taseme sportlasteks, nt paremusjärjestus, konkreetsetel rahvusvahelistel üritustel osalemine, litsentsitüüp jne. Kuid need tingimused tuleb avaldada selges ja konkreetses vormis, et sportlased saaks kiiresti ja kerge vaevaga teha kindlaks, millal neid loetakse rahvusvahelise taseme sportlasteks. Näiteks kui tingimuseks on osalemine teatud rahvusvahelistel üritustel, peab rahvusvaheline alaliit avaldama nende rahvusvaheliste ürituste loetelu.]

Rahvusvaheline standard – standard, mille WADA on kehtestanud koodeksit täiendavana. Kui menetlus vastab *rahvusvahelisele standardile* (mitte üksnes muule standardile, tavale või korrale), on see piisav järeldamiseks, et *rahvusvahelises standardis* käsitletud menetlus on teostatud kooskõlas nõuetega. *Rahvusvahelised standardid* hõlmavad kõiki *tehnilisi dokumente*, mis on välja antud kooskõlas vastava *rahvusvahelise standardiga*.

Suurürituste korraldajad – riiklike olümpiakomiteede kontinentaalsed liidud ja muud mitut spordiala hõlmavad rahvusvahelised organisatsioonid, mis tegutsevad mis tahes kontinentaalse, piirkondliku või muu *rahvusvahelise ürituse* juhtorganina.

Alaealine – füüsiline *isik*, kes on noorem kui kaheksateistkümneaastane.

Riiklik dopinguvastane organisatsioon – juriidiline isik (juriidilised isikud), millele iga riik on omistanud peamise pädevuse ning pannud kohustuse kehtestada ja rakendada dopinguvastaseid reegleid, juhtida *proovide* võtmist, hallata testitulemusi ning tegeleda *tulemuste haldamisega* riiklikul tasandil. Kui pädev(ad) riiklik(ud) võimuorgan(id) ei ole niisugust üksust määranud, on selliseks juriidiliseks isikuks vastava riigi *riiklik olümpiakomitee* või viimase osutatud isik.

Riiklik üritus – spordiüritus või *võistlus*, milles osalevad *rahvusvahelise* või *riikliku taseme* sportlased, kuid mis ei ole *rahvusvaheline üritus*.

Riikliku taseme sportlane – sportlased, kes osalevad *riikliku dopinguvastase organisatsiooni* määratletud riikliku tasemega spordivõistlusel kooskõlas *rahvusvahelise testimis- ja uurimisstandardiga*.

Riiklik olümpiakomitee – Rahvusvahelise Olümpiakomitee poolt tunnustatud organisatsioon. Mõiste „*riiklik olümpiakomitee*” hõlmab ka riiklikku spordikonföderatsiooni nendes riikides, kus riiklik spordikonföderatsioon täidab tavaliselt *riiklikule olümpiakomiteele* dopinguvastase võitluse raames pandud kohustusi.

Isik – füüsiline *isik*, organisatsioon või muu juriidiline isik.

Piirkondlik dopinguvastane organisatsioon – piirkondlik juriidiline isik, mille liikmesriigid on määranud kooskõlastama ja haldama oma riiklike dopinguvastaste programmide edasivolitatud valdkondi, mis võivad hõlmata dopinguvastaste reeglite kehtestamist ja rakendamist, *proovide* kavandamist ja võtmist, tulemuste haldamist, *raviotstarbelise*

kasutamise erandite läbivaatamist, asjade arutamise korraldamist ning koolitusprogrammide elluviimist piirkondlikul tasandil.

Registreeritud testimisbaas – kõige tähtsamate *sportlaste* valim, mille on eraldi rahvusvahelisel tasandil koostanud rahvusvahelised alaliidud ja riiklikul tasandil *riiklikud dopinguvastased organisatsioonid* ning millesse kantud *sportlased* on vastava rahvusvahelise alaliidu või *riikliku dopinguvastase organisatsiooni* testiplaani raames *võistlussiseselt* ja *võistlusväliselt* korraldatavate *testimiste* ajal suurendatud tähelepanu all ning peavad seetõttu andma artikli 5.5 ning *rahvusvahelise testimis- ja uurimisstandardi* alusel teavet oma asukoha kohta.

Allakirjutajad – koodeksile alla kirjutanud juriidilised isikud, kes on artiklis 23 sätestatud korras võtnud kohustuse *koodeksit* täita.

Mittesüüline vastutus – norm, mille järgi ei ole *dopinguvastasel organisatsioonil* dopinguvastase reegli rikkumise tuvastamiseks artiklite 2.1 ja 2.2 alusel vaja tõendada *sportlase* tahtlust, *süüd*, hooletust ega teadlikku *kasutamist*.

Testimine – *dopingukontrolli* osa, mis hõlmab testiplaani kavandamist, *proovide* võtmist, *proovide* käitlemist ja *proovide* vedu laborisse.

Raviotstarbelise kasutamise erand – *raviotstarbelise kasutamise erand* võimaldab haigusseisundiga *sportlasel* kasutada *keelatud ainet* või *meetodit*, kuid üksnes juhul, kui täidetud on artiklis 4.4 ja *raviotstarbelise kasutamise erandite rahvusvahelises standardis* sätestatud tingimused.

WADA – Maailma Dopinguvastane Agentuur.

3.2 **Koodeksi täitmise rahvusvahelises standardis määratletud mõisted**

Koodeksi täitmine – kõikide *koodeksis* ja/või asjaomase *allakirjutaja* kohta kehtivates *rahvusvahelistes standardites* sätestatud nõuete, samuti *WADA* täitevkomitee poolt kooskõlas artikli A.3 alapunktiga r määratud erinõuete täitmine.

3.3 **Koolitustegevuse rahvusvahelises standardis määratletud mõisted**

Dopinguvastane koolitustegevus – dopinguvastaseid teemasid käsitleva õppe korraldamine, et arendada puhast sporti tagavaid käitumisoskusi ja teadlike otsuste tegemist.

Teadlikkuse suurendamine – puhta spordiga seonduvate teemade ja küsimuste rõhutamine.

Koolituskava – dokument, mis sisaldab kooskõlas artikliga 4 olukorra hinnangut, kindlaksmääratud *koolitavate baasi*, eesmärgi, koolitustegevusi ja kontrollikorda.

Koolitavate baas – süsteemi hindamise käigus kindlaks määratud sihtrühmade nimekiri.

Koolitusprogramm – *koolitustegevuste* kogum, mille *allakirjutaja* on ette võtnud selleks, et saavutada kavandatavad õppe-eesmärgid.

Koolitaja – isik, kes on saanud *koolitustegevuse* väljaõppe ja kelle *allakirjutaja* on määranud *koolitustegevust* korraldama.

Ürituspõhine koolitustegevus – mis tahes *koolitustegevus*, mis toimub mingil *üritusel* või sellega seoses.

Koolitussuunised – maailma dopinguvastase programmi raames koostatud soovituslik dokument, millega antakse suuniseid *koolitustegevuseks* ja mille *WADA* on teinud *allakirjutajale* kättesaadavaks.

Teabe andmine – puhta spordiga seotud täpse ja ajakohase teabe edastamine.

Ennetustegevus – sekkuvad toimingud, mille eesmärk on hoida ära dopingu kasutamine. Ennetustegevuseks on neli omavahel seotud põhistrateegiat: *koolitustegevus*, heidutus, avastamine ja tagajärgede rakendamine.

Väärtushinnanguid käsitlev koolitustegevus – toimingud, milles keskendutakse isiku isiklike väärtushinnangute ja põhimõtete arendamisele. Sellega edendatakse õpilase suutlikkust otsustada eetilise käitumise kasuks.

3.4 Tõlgendamine

3.4.1 *Koolitustegevuse rahvusvahelise standardi* ametlik tekst avaldatakse inglise ja prantsuse keeles. Kui ingliskeelne ja prantsuskeelne tekst on vastuolus, lähtutakse ingliskeelsest tekstist.

3.4.2 Nii nagu *koodeks*, on ka *koolitustegevuse rahvusvaheline standard* töötatud välja, arvestades proportsionaalsuse, inimõiguste ja muude asjakohaste õiguspõhimõtetega. Seda tõlgendatakse ja kohaldatakse eeltoodut arvesse võttes.

3.4.3 *Koolitustegevuse rahvusvahelise standardi* sätete juures olevatest kommentaaridest lähtutakse nimetatud standardi tõlgendamisel.

3.4.4 Kui ei ole sätestatud teisiti, tähendavad viited osadele ja artiklitele viiteid *koolitustegevuse rahvusvahelise standardi* osadele ja artiklitele.

TEINE OSA. KOOLITUSTEGEVUSE STANDARDID

Ülevaade

Koodeksi artikli 18.1 kohaselt peavad *allakirjutajad* kavandama, ellu viima, kontrollima ja hindama koolitusprogramme. Artiklites 4, 5 ja 6 kirjeldatakse *allakirjutajatele* seoses nimetatud kohustuslike tegevustega esitatavaid nõudeid.

Allakirjutajad peaks koolitusprogrammide väljatöötamisel võtma arvesse õpilaste kultuurilist ja spordialast tausta ning vajadusi.

Allakirjutajad töötavad välja ja viivad ellu koolitusprogrammi, mis hõlmab alljärgnevat nelja osa.

- **Väärtushinnanguid käsitlev koolitustegevus** – toimingud, milles keskendutakse isiku isiklike väärtushinnangute ja põhimõtete arendamisele. Sellega edendatakse õpilase suutlikkust otsustada eetilise käitumise kasuks.
- **Teadlikkuse suurendamine** – puhta spordiga seonduvate teemade ja küsimuste rõhutamine.
- **Teabe andmine** – puhta spordiga seotud täpse ja ajakohase teabe edastamine.
- **Dopinguvastane koolitustegevus** – dopinguvastaseid teemasid käsitleva õppe korraldamine, et arendada puhas sporti tagavaid käitumisoskusi ja teadlike otsuste tegemist.

Kõik osad peaks olema koolitusprogrammis omavahel kooskõlas. Kõik tegevused peaks olema vastastikku täiendavad, tuginema väärtustel ning edendama ja kaitsma spordi vaimu.

Allakirjutajad peaks kaaluma koolitustegevuse rolli oma organisatsioonis ning selgitama üheselt välja oma nägemuse ja lõpliku tulemuse, mida nad tahavad koolitusprogrammiga saavutada. Sellest nägemusest ja tulemusest lähtudes peaks kujunema koolitusprogrammis sätestatavad eesmärgid.

4.0 Koolitusprogrammi kavandamine

Koolitusprogrammid peaks olema tõenduspõhised, lähtuma haridusteooriast ning võimaluse korral võtma arvesse sotsiaalteaduslikke uurimusi.

4.1 Koolituskava väljatöötamine

4.1.1 *Allakirjutajad* sätestavad oma koolitustegevuse koolituskavas. Koolituskava esitatakse nõudmise korral *WADA-le* ja teistele *allakirjutajatele* koos inglisis- või prantsuskeelse ülevaate/kokkuvõttega.

4.1.2 Koolituskava väljatöötamisel kohustuvad *allakirjutajad* tegema järgmist: hindama olemasolevat olukorda, määrama kindlaks koolitavate baasi, seadma selged eesmärgid ja otsustama sellega seotud toimingud ning visandama kontrollikorra.

4.2 Olemasoleva olukorra hindamine

Hindamine hõlmab alljärgnevat.

4.2.1 Süsteemi hindamine: *allakirjutajad* kirjeldavad oma tegevuskeskkonda, sealhulgas spordisüsteemi/-struktuuri ja riiklikku/rahvusvahelist tausta.

- 4.2.2** Sihtrühmade kindlaksmääramine: *allakirjutajad* koostavad loendi kõikidest oma koolitusprogrammi võimalikest sihtrühmadest, eelkõige *sportlastest* ja *sportlaste tugipersonalist*. Samuti teevad *allakirjutajad* kindlaks muud asutused/organisatsioonid, mille kohustuste hulka võib *koolitustegevus* kuuluda või mis on võimelised *koolitustegevusega* tegelema.
- 4.2.3** Vahendid: *allakirjutajad* teevad kindlaks personali ning rahalised ja materiaalsed vahendid, mida saab või oleks võimalik kasutada nende koolitusprogrammi toetamiseks.
- 4.2.4** Praegune *koolitustegevus*: *allakirjutajad* kirjeldavad oma praegust *koolitustegevust*.

4.3 Koolitatavate baasi kindlaksmääramine

- 4.3.1** Punktis 4.2.2 nimetatud sihtrühmade hulgast määravad *allakirjutajad* prioriteetsed rühmad, kes lisatakse koolitatavate baasi.
- 4.3.2** *Sportlased*: *allakirjutajad* kaaluvad nende *sportlaste* lisamist oma koolitatavate baasi, kelle kohta kehtivad asjaomase *allakirjutaja* dopinguvastased reeglid. Igal juhul lisavad *allakirjutajad* koolitatavate baasi *sportlased*, kes kuuluvad nende *registreeritud testimisbaasi*, ja *sportlased*, kes naasevad sporti pärast karistuse kandmist. *Allakirjutajatel* soovitatakse tungivalt tagada, et nende koolitatavate baas hõlmab laiemat *sportlaste* ringi, või põhjendada nende baasi mittelisamist kooskõlas artikliga 4.3.4. See on vajalik, täitmaks põhimõtet, mille kohaselt peaks *sportlase* esimene kokkupuude dopinguvastase võitlusega toimuma *koolitustegevuse*, mitte *dopingukontrolli* käigus.
- 4.3.3** *Sportlase tugipersonal*: koodeksi artikli 21.2 järgi on *sportlase tugipersonali* ülesanne teada ja täita kõiki dopinguvastaseid eeskirju ja reegleid ning mõjutada *sportlaste* väärtushinnanguid ja käitumist, et süvendada dopinguvastaseid hoiakuid.
- Allakirjutajad* kaaluvad artikli 4.3.2 alusel koolitatavate baasi lisatud *sportlaste tugipersonali* lisamist samasse baasi. *Sportlase tugipersonali* hulgast tuleks eelistada kõige mõjukamaid isikuid. Oma võimaluste piires tagavad *allakirjutajad*, et *sportlase tugipersonalil* on ligipääs teabele, mis on neile vajalik selleks, et mõista oma ülesandeid ja kohustusi ning avaldada oma *sportlastele* kasulikku mõju.
- Koodeksis* määratletu põhjal loetakse, et käesolev artikkel hõlmab järgmisi isikuid: juhendajad, treenerid, mänedžerid, agendid, võistkonna abilised, ametnikud, meedikud/parameedikud, lapsevanemad või mis tahes muud *isikud*, kes teevad spordivõistlusel osaleva või selleks valmistuva *sportlasega* koostööd, ravivad või abistavad teda.
- 4.3.4** Kui koolitatavate baasi ei lisata mõnda *sportlast* või *sportlase tugipersonali* liiget, põhjendavad *allakirjutajad*, miks seda ei ole tehtud ja kuidas tegeletakse nendega tulevikus.
- 4.3.5** Muud sihtrühmad: peale eespool kirjeldatud *sportlaste* ja *sportlase tugipersonali* tuleks koolitatavate baasi kavandamise käigus arvesse võtta ka muid sihtrühmi, sealhulgas:

- lapsi ja noori;
- õpetajaid;
- ülikoolide personali ja üliõpilasi;
- spordijuhte;
- ettevõtetest sponsoreid;
- ajakirjandustöötajaid;
- mis tahes muid *isikuid*, keda *allakirjutajad* peavad vajalikuks.

4.3.6 Koolitatavate baas: pärast sihtrühmade kindlaksmääramist ja tähtsuse järjekorda seadmist ning arvestades olemasolevaid vahendeid ja suutlikkust valivad *allakirjutajad* välja isikud, kes lisatakse koolitatavate baasi, ning kannavad nad oma koolituskava.

4.4 Eesmärgid ja tegevus

Koolituskavas märgitakse koolitusprogrammi üldised sihid ning loetletakse koolitatavate baasi lisatud sihtrühmadele mõeldud tegevustega seotud konkreetset eesmärgid ja ajakavad. Kõik eesmärgid peavad olema mõõdetavad ja kindla ajakavaga.

4.5 Kontrollimine

Koolituskava peab sisaldama koolitusprogrammi lisatud tegevuste kontrollimise korda, et lihtsustada aruandlust ja hindamist ning aidata kaasa *koolitustegevuse* pidevale täiustamisele.

5.0 Koolitusprogrammide elluviimine

5.1 Keskenduda tuleks väärtushinnanguid käsitlevale koolitustegevusele, eriti laste ja noorte puhul koolides ja/või spordiklubides rakendatavate programmide kaudu ning koostöös asjakohaste ametiasutuste ja muude huvirühmadega.

5.2 *Allakirjutajad* lisavad oma koolitusprogrammidesse alljärgnevad teemad, mis on sätestatud ka *koodeksi* artiklis 18.2. Teemasid ja teavet tuleks kohandada ja kujundada sihtrühma vajaduste alusel. Teave nende teemade kohta tuleb teha avalikult kättesaadavaks:

- puhta spordiga seotud põhimõtted ja väärtused;
- *sportlaste, sportlase tugipersonali* ja muude isikute *koodeksist* tulenevad õigused ja kohustused;
- *mittesüülise vastutuse* põhimõte;
- dopingu kasutamise tagajärjed, näiteks füüsilisele ja vaimsele tervisele, sotsiaalne ja majanduslik mõju ning karistused;
- dopinguvastaste reeglite rikkumised;
- *keelatud ainete ja meetodite nimekirja* kantud ained ja meetodid;
- toidulisandite tarbimisega kaasnevad riskid;
- ravimite kasutamine ja *ravieesmärgil kasutamise erandid*;
- testimiskord, sealhulgas uriini- ja vereproovide võtmine ning *sportlase bioloogiline pass*;
- *registreeritud testimisbaasi* kantud *sportlaste* kohustused, sealhulgas asukohateabe esitamise ja *ADAMSi* kasutamise kohustus;
- dopingu kasutamise seotud murede jagamine avalikkusega.

- 5.3 Artiklis 5.2 loetletud teemasid tuleb *koolitustegevuse* käigus täies ulatuses käsitleda *registreeritud testimisbaasi* kantud *sportlaste* puhul.
- 5.4 *Allakirjutajad* kehtestavad raamistiku, milles on määratud iga koolitatavate baasi lisatud sihtrühma õppe-eesmärgid. Õppe-eesmärgid hõlmavad seda, millest õpilane peaks iga teema puhul teadlik olema ning mida mõistma ja olema suuteline tegema. Õpilane peaks näitama oma teadmisi ja oskusi igas arenguetapis.
- 5.5 *Allakirjutajad* kohandavad *koolitustegevuse* sobivaks koolitatavate baasi lisatud puudega või erivajadustega õpilastele.
- 5.6 Artikkel 5.5 kehtib ka koolitatavate baasi lisatud *alaealiste* kohta, tagades, et *koolitustegevus* kohandatakse nende arengustaadiumile vastavaks ja see on kooskõlas kõikide kehtivate õigusaktidest tulenevate nõuetega.
- 5.7 *Allakirjutajad* valivad koolituskavas märgitud eesmärkide saavutamiseks sobiva *koolitustegevuse*. Õppemeetodid võivad koolitussuunistes kirjeldatu kohaselt hõlmata silmast silma toimuvaid tunde, e-õpet, brošüüre, teavitustegevust väliüritustel, veebisaitide jms.
- 5.8 *Allakirjutajad* määravad koolitajad, kelle kohustuseks on korraldada silmast silma toimuvat *koolitustegevust*. Koolitajad peaks olema pädevad väärtushinnanguid käsitlevas koolitustegevuses ja kõikides *koodeksi* artiklis 18.2, *koolitustegevuse rahvusvahelises standardis* ja koolitussuunistes märgitud teemades.
- 5.9 *Allakirjutajad* peaks koolituskava planeerimisse ja väljatöötamisse kaasama *sportlasi* eesmärgiga tagada, et tegevused on nende *sportlaste* arenguetappi arvestades kohased. *Allakirjutajad* peaks vajaduse korral kaaluma *sportlaste* kaasamist ka *koolitustegevuse* läbiviimisse.

[Kommentaari artikli 5 juurde. Allakirjutajate abistamiseks pakub WADA õppevahendite täielikku komplekti, mis võimaldab jõuda erinevate sihtrühmadeni.]

6.0 Koolitusprogrammide hindamine

- 6.1 *Allakirjutajad* peavad hindama oma koolitusprogrammi igal aastal. Hindamise tulemusi tuleks arvestada järgneva aasta koolituskavas. Hindamisaruanne esitatakse nõudmise korral *WADA-le* koos inglise- või prantsuskeelse ülevaate/kokkuvõttega.
- 6.2 Hindamisel lähtutakse kogu olemasolevast teabest ja kõikidest andmetest, mis on seotud koolituskavas määratud konkreetsete eesmärkidega, ning tehakse kindlaks, millises ulatuses on nimetatud eesmärgid täidetud.
- 6.3 Võimaluse korral peaks *allakirjutajad* otsima akadeemilises valdkonnas või muudes teadusasutustes tegutsevaid partnereid, kellelt saada tuge hindamisel ja teaduseesmärkide saavutamisel. Hindamisel saab kasutada ka sotsiaalteaduslikke uurimusi.

[Kommentaari artikli 6.3 juurde. WADA pakub nii programmide hindamiseks kui ka koolitustegevuse kavandamiseks sotsiaalteaduslikel uurimistöödel põhinevaid tööendeid.]

KOLMAS OSA. ALLAKIRJUTAJATE ÜLESANDED JA KOHUSTUSED, KOOSTÖÖ JA VASTUTUS

7.0 Allakirjutajate ülesanded ja kohustused

7.1 Ülevaade

7.1.1 Koodeksi artiklis 18.1 on sätestatud: „Kõik allakirjutajad kohustuvad oma vastutuse piires ning üksteisega koostöös kavandama, ellu viima, hindama ja kontrollima ning edendama koolitusprogramme kooskõlas *koolitustegevuse rahvusvahelise standardis* sisalduvate nõuetega.“

Kolmanda osa eesmärk on:

- a) selgitada iga allakirjutaja koolitustegevusega seotud esmaseid kohustusi;
- b) anda ülevaade sellest, kuidas koostöös vähendada dubleerimist ja tagada koolitusprogrammide maksimaalne tõhusus, ning
- c) võtta kokku *koolitustegevuse rahvusvahelise standardi* nõuded, mille täitmise eest allakirjutajad vastutavad.

7.2 Riiklikud dopinguvastased organisatsioonid

7.2.1 Iga riiklik dopinguvastane organisatsioon on koolitustegevuse valdkonnas pädev asutus ulatuses, milles see puudutab puhas sporti tema riigis. Riiklikud dopinguvastased organisatsioonid peaks toetama põhimõtet, mille kohaselt peaks sportlase esimene kokkupuude dopinguvastase võitlusega toimuma koolitustegevuse, mitte dopingukontrolli käigus.

7.2.2 Iga riiklik dopinguvastane organisatsioon koostab koolitusprogrammi tema volialasse jäävate ja koolitavate baasi lisatud isikute jaoks. Riiklikud dopinguvastased organisatsioonid koostavad koolituskava, mis näitab, kuidas nende koolitusprogrammi ellu viiakse ja kontrollitakse. Riiklikud dopinguvastased organisatsioonid hindavad oma koolitusprogramme igal aastal.

7.2.3 Peale eeltoodu võivad riiklikud dopinguvastased organisatsioonid osaleda järgmiste isikute koolitamises:

- a) *rahvusvahelise taseme sportlased* koostöös asjakohase rahvusvahelise alaliiduga;
- b) noored *sportlased* koostöös rahvuslike spordialaliitudega ning
- c) lapsed ja noored kooli- ja/või spordiklubide programmide kaudu koostöös ametiasutusega; muu hulgas võib selle raames propageerida väärtushinnanguid käsitleva koolitustegevuse lõimimist olemasoleva haridus- või spordisüsteemiga.

7.2.4 Koodeksi artikli 20.3.13 alusel nõuavad rahvusvahelised alaliidud, et rahvuslikud spordialaliidud kooskõlastaks koolitustegevuse korraldamise asjakohase riikliku dopinguvastase organisatsiooniga, ning seetõttu kaasab riiklik dopinguvastane

organisatsioon rahvuslikud spordialaliidud *koolitustegevusse* olulise partnerina ja toetab neid.

- 7.2.5** *Riiklikud dopinguvastased organisatsioonid*, mis kuuluvad dopinguvastaste organisatsioonide piirkondlikku võrgustikku, esitavad oma koolituskava ja selle ülevaate/kokkuvõtte oma *piirkondlikule dopinguvastasele organisatsioonile* igal aastal.

7.3 Rahvusvahelised alaliidud

- 7.3.1** Rahvusvaheliste alaliitude jaoks on esmatähtsad nende endi poolt *koodeksi* artikli 18.2.3 alusel määratud kriteeriumide järgi *rahvusvahelise taseme sportlaste* mõeldud koolitusprogrammid. Kõik rahvusvahelised alaliidud peaks toetama põhimõtet, mille kohaselt peaks *sportlase* esimene kokkupuude dopinguvastase võitlusega toimuma *koolitustegevuse*, mitte *dopingukontrolli* käigus.

- 7.3.2** Iga rahvusvaheline alaliit koostab koolitusprogrammi tema volialasse jäävate ja koolitavate baasi lisatud isikute jaoks. Rahvusvahelised alaliidud koostavad koolituskava, mis näitab, kuidas nende koolitusprogrammi ellu viiakse ja kontrollitakse. Rahvusvahelised alaliidud hindavad oma koolitusprogramme igal aastal.

- 7.3.3** Rahvusvahelised alaliidud peavad kaaluma ürituspõhist koolitustegevust *rahvusvahelistel üritustel*, kus toimub *testimine* ja kus rahvusvahelistel alaliitudel on *testimise* õigus. Seda tuleks teha koostöös *kohaliku dopinguvastase organisatsiooniga* või vajaduse korral *piirkondliku dopinguvastase organisatsiooni*, rahvusliku spordialaliidu ja *suurürituse korraldajaga*. *Rahvusvahelistel üritustel* osalevaid *sportlasi* ja *sportlase tugipersonali* tuleks koolitada enne asjaomast *üritust* kooskõlas artikliga 5.

- 7.3.4** Rahvusvaheline alaliit nõuab, et rahvuslikud spordialaliidud korraldaks *koolitustegevust* koostöös asjakohase *riikliku dopinguvastase organisatsiooniga* *koodeksi* artikli 20.3.13 kohaselt.

[Kommentaar artikli 7.3 juurde. Miski ei takista rahvusvahelistel alaliitudel koolitamast oma volialasse jäävaid sportlasi, kes ei ole rahvusvahelise taseme sportlased, ja nende tugipersonali. Rahvusvahelised alaliidud peavad nõudma, et ürituspõhiseid koolitusprogramme, mida allakirjutajad, rahvuslikud spordialaliidud või kolmandad isikud viivad ellu rahvusvaheliste alaliitude nimel, rakendataks kooskõlas koolitustegevuse rahvusvahelises standardis sätestatud nõuetega.]

7.4 Suurürituste korraldajad

- 7.4.1** *Suurürituste korraldajad* tagavad kooskõlas *koodeksi* artikliga 20.6.8 *koolitustegevuse* korraldamise *üritustel*, mis on nende vahetus volialas. Ürituspõhise koolitustegevusega võib jõuda suurema hulga inimesteni, sealhulgas üldsuse ja ajakirjanduseni, ning avaldada neile positiivset mõju.

- 7.4.2** *Suurürituste korraldajad* kaaluvad ürituspõhise koolitustegevuse korraldamist kõikidel *üritustel*, kus toimub *testimine* ja kus nad on *testivaks* asutuseks. Nende *üritustel* võistlevaid ja osalevaid *sportlasi* ning *sportlaste tugipersonali* tuleks koolitada enne

asjaomast *üritust*. Seda tuleks teha koostöös kohaliku korralduskomitee, *riikliku dopinguvastase organisatsiooni* ning asjakohaste rahvusvaheliste alaliitude ja rahvuslike spordialaliitudega.

7.5 Riiklikud olümpiakomiteed / riiklikud paralümpiakomiteed

- 7.5.1** Juhul kui *riiklikku dopinguvastast organisatsiooni* ei ole loodud, täidab *koodeksi* artikli 20.4.6 kohaselt oma riigis *koolitustegevusega* seotud ülesandeid *riiklik olümpiakomitee* (või asjakohasel juhul riiklik paralümpiakomitee), arvestades artiklit 7.2.
- 7.5.2** Kui *riiklik dopinguvastane organisatsioon* on loodud, teeb *riiklik olümpiakomitee* (või asjakohasel juhul riiklik paralümpiakomitee) oma *riikliku dopinguvastase organisatsiooniga* koostööd eesmärgiga tagada, et olümpiamängudel/paraolümpiamängudel (või mis tahes *üritusel*, kus osaleb või mida korraldab *riiklik olümpiakomitee* või asjakohasel juhul riiklik paralümpiakomitee) osalema valitud *sportlasi* ja *sportlaste tugipersonali* koolitatakse kooskõlas artikliga 5 enne nimetatud *ürituse* toimumist.
- 7.5.3** *Riiklik olümpiakomitee* (või asjakohasel juhul riiklik paralümpiakomitee) kohustab rahvuslikke spordialaliite kooskõlastama *koodeksi* artikli 20.4.12 alusel oma *koolitustegevust* vastava *riikliku dopinguvastase organisatsiooniga*.

7.6 Piirkondlikud dopinguvastased organisatsioonid

- 7.6.1** *Piirkondlikud dopinguvastased organisatsioonid* toetavad oma liikmesriike koolitusprogrammide elluviimisel ja edendavad *koolitustegevust* *koodeksi* artikli 21.4.7 kohaselt.
- 7.6.2** *Piirkondlikud dopinguvastased organisatsioonid* teevad koostööd oma piirkonna *riiklike dopinguvastaste organisatsioonide*, valitsuste ja *riiklike olümpiakomiteedega* (või asjakohasel juhul *riiklike paralümpiakomiteedega*), et toetada koolitusprogrammide kooskõlastamist ja elluviimist.
- 7.6.3** *Piirkondlikud dopinguvastased organisatsioonid* peaks olema oma piirkonna *koolitustegevuse* teadmuskeskused, kuhu kogutakse kogu asjakohane *riikliku dopinguvastase organisatsiooni* koolitusprogrammidega seotud teave ja materjal ning tehakse see kõigile kättesaadavaks.

7.7 Maailma Dopinguvastane Agentuur (WADA)

- 7.7.1** WADA toetab oma huvirühmi tõhusate koolitusprogrammide väljatöötamisel ja elluviimisel kooskõlas *koolitustegevuse rahvusvahelise standardiga*.
- 7.7.2** WADA annab *allakirjutajatele* või mis tahes muule *isikule* vahetuks kasutamiseks koolitusmaterjali.
- 7.7.3** WADA kohustub tagama, et *allakirjutajad* järgivad *koolitustegevuse rahvusvahelist standardit* ja *koodeksit* koodeksi täitmise menetluse kohaselt ning kooskõlas *koodeksi täitmise rahvusvahelise standardiga*.

8.0 Koostöö muude *allakirjutajatega* ja nende tunnustamine

8.1 *Allakirjutajad* kooskõlastavad oma *koolitustegevuse*, et vähendada dubleerimist ja tagada oma koolitusprogrammide võimalikult suur tõhusus. Eelkõige:

- a) peavad *allakirjutajad* teiste asjakohaste *allakirjutajatega* nõu oma *koolitustegevuse* kavandamise käigus;
- b) lepivad *allakirjutajad* vajaduse korral varem kokku oma ülesannetes ja kohustustes seoses ürituspõhise koolitustegevusega. Seda tuleks teha, arvestades artiklis 7 sätestatud ülesandeid ja kohustusi;
- c) jagavad *allakirjutajad* nõudmise korral oma koolituskavu või nende ülevaateid/kokkuvõtteid teiste asjakohaste *allakirjutajatega*.

8.2 Koolitusprogrammide tunnustamine

8.2.1 *Allakirjutajad* aktsepteerivad teiste *allakirjutajate* elluviidud koolitusprogramme ja võivad tunnustada (oma koolitatavate baasi kuuluvate) õpilaste mainitud programmide läbimist, kui asjaomane programm on ellu viidud kooskõlas artikliga 5.

Kui programmi tunnustatakse, tuleks seda teistele asjaomastele *allakirjutajatele* ja koolitatavate baasi kuuluvatele *isikutele* selgelt teatada. See peaks kergendama *sportlaste* ja *sportlaste tugipersonali* koormat ning vähendama *koolitustegevuse* dubleerimist. Samuti võib see aidata *allakirjutajatel* seada prioriteete, tegutseda tõhusamalt ning keskenduda vähem tähelepanu saavatele sihtrühmadele.

9.0 Vastutus

9.1 *Allakirjutajad* kannavad vastutust alljärgneva kaudu:

- a) dokumenteeritud koolituskava, mis sisaldab:
 - i. hinnangut olemasolevale olukorrale;
 - ii. koolitatavate baasi (sealhulgas põhjendust selle kohta, miks mingeid *sportlasi* ja mingit *sportlase tugipersonali* ei ole baasi lisatud ning kuidas nendega tegeletakse tulevikus);
 - iii. eesmärged ja nendega seotud tegevusi ning
 - iv. kontrollikorda;
- b) koolitusprogrammi iga-aastane hindamine, sealhulgas kõikide koolituskavas sätestatud eesmärkide staatuse kohta aruandmine;
- c) koodeksi täitmise kord ja sellega seotud tagajärjed, mille *allakirjutajad* on sätestanud koodeksi täitmise rahvusvahelises standardis.